tähtsaimad muinasteaduslikud tööd: »Das Steinalter der Ostseeprovinzen«, 1865 (Schriften d. Gel. Estn. Ges. 4.); »Zur Kenntnis der in Liv-, Est- u. Kurland . . . gefundenen Steinwerkzeuge«, 1871 (Verh. GEG VII, 1); »Zur Archäologie des Balticum und Russlands« I, II, 1874, 1877 (Archiv f. Anthrop. VII, X); »Der Kauler- und Rinnekaln am Burtneeksee« (SB d. Dorp. Naturf. Ges. 1876); »Die Steinschiffe von Musching«, 1878 (Verh. GEG IX); »Geologie und Archäologie des Mergellagers von Kunda in Estland« (1882); »Die neolithischen Bewohner von Kunda in Estland«, (Verh. GEG XII); »Der schiffförmige Aschenfriedhof bei Türsel in Estland«, (Verh. GEG XIII).

Verh. GEG, XIII; Tallgren, Zur Arch. Eestis I. *H. M-a.*

GROSSSCHMIDT, Otto, kirjanik, sünd. 9. XII 1869 Otepää alevis ja õppis Otepää klk.-koolis, kus oli õpetajaks kirjanik J. Pärn, kellelt sai äratust kirjanduslikuks tegevuseks. Oli kingsepa õpipoiss, põllutööline, rändav raamatumüüja, aa. 1890—1906 Rõngu-Raigaste kooliõpetaja. Töötas selle järel »Vabaduse«, »Isamaa«, »Rahva Päevalehe«, »Virulase« ja »Oleviku« toimetuses, elades kogu aja aineliselt kitsastes oludes; teenis 1919—22 Tartu linnavalitsuses ametnikuna. — Eriraamatuina on G. avaldanud luuletuskogud »Weikene Lille Kimbukene I (1895) ja »O. Grossschmidti Luuletused II« (1901), peale nende mõned näitemängud (Elutöö palk, Kõrgemäe koolipapa, Meie aja kilplased, Moonakad j. t.) ning kirjutanud »tellimise peale« hulga vaimulikku kirjandust ja muid kompilatsioone. Suurem väärtus kui muil G.-i teostel oli oma aja kohta tema luuletustel. *F. T.*

GROTJAN, Johann Heinrich, sünd. Saksamaal Mindenis 6. X 1659. a., sai 1699. a. juunis Tartu Jaani koguduse diakoniks. Kui venelased 18. II 1708. a. Tartu kodanikud ülekohtuselt Venemaale saatsid, siis oli G. nende väljasaadetute hulgas, kes Vologdasse jäeti, kus ta vaimuliku kohustusi täitis. Kui tsaar veebr. 1714 Tartu kodanikkudele luba andis tagasitulekuks, jõudis esimeste hulgas juba sama a. märtsis Narva ka G., kust ta suvel Narva komandandi Narõškini loaga Tartu tuli. Et armetus seisukorras olevad Tartu kodanikud ei suutnud G.-ile ülalpidamist muretseda, läks ta Otepäässe, kus ta aug. 1714 kirikuõpetajaks määrati; 1718 sai G. praostiks; suri 1./2 V 1723. G. oli iseloomult lihtne, jumalakartlik mees, kes äärmise kangusega kiriku määrustest kinni pidades Tartus sattus vastoludesse linnaraega ja, kui venelased linna vallutanud, vene võimudega, nii et ta 1705 vangistati. G.-i tähtsus ajaloole on säilinud tema väärtuslikkudes ülestähendustes sündmustest Tartus vene vallutamise järel ja väljasaadetute teekonnast, saatusest jne. Ilmunud on G.-i ülestähendused F. Bienemanni teose »Die Katastrophe der Stadt Dorpat während des Nord. Krieges« (1902) lisana.

Napiersky, Pred.-Lex. II. *H. S.*

GRÜBER, Johann Daniel, ajaloolane, sünd. Ipsheimis Saksamaal 11. II 1686 ukj., õppis Halles õigusteadust ja ajalugu, sai 1710 filosoofia, 1721 õigusteaduse doktoriks ja 1723 erakorral. professoriks Halle ülikoolis; kutsuti 1729 kuurvürsti raamatukogu-hoidjaks Hannoveri, kus suri 24. III 1748 ukj. — G. on tuntud ajaloo allikate, nagu *Commercii Epistolici Leibnitiani, ad omne genus eruditionis . . tomus prodromus* (1745) avaldajana; võttis osa allikate kogu *Origines Guelficae* koostamisest. A. 1740 avaldas G. esimesena Läti Henriku kroonika *Originis Livoniae sacrae et civilis sive chronicon Livonicum vetus.* Eelmisel a. oli G. leidnud selle kroonika käsikirja, mis nähtavasti kuulus n. n. Oxenstjerna-koodeksite gruppi. Üks dateerimata promemoria G.-ilt, mis säilinud Tartu ülikooli raamatukogus, tõendab, et G. kavatses suurema vene ajalugu käsitlevate kroonikate kogu avaldamist, mille ühe osa oleks moodustanud Läti Henriku kroonika. Kavatsus jäi teostamata.

Allg. D. B. X; A. R. Cederberg, Läti Henriku kroonika käsikirjadest (Ajalool. Ajakiri 1923). *A. R. C.*

GRÜNFELDT, Peeter, kirjanik, sünd. 19. IX 1865 Rõngu klk. Aakre v. Pühaste koolimajas õpetaja pojana. Õppinud Rõngu ja Puhja klk.-koolis ning Tartu seminaris. Olnud õpetaja 1886 Aakre-Põhul, 1887—88 Valgas ja 1888—91 Pühastes. Töötanud 1891—93 Tartus »E. Post.« ja 1893 »Post.« toimetuses; pidanud 1883—96 Valgas raamatukauplust; olnud 1896—98 Tallinnas »E. Post.« ja 1898—1901 Tartus »Põllumehe« toimetuse liige; 1901—04 Tallinnas »E. Post.«, 1904—06 »Rahva Lõbulehe«, 1905—08 »Päevalehe« ja 1909—10 »Virulase« toimetaja; 1913. a. peale ametis Tallinnas Põhja-Eesti Ühispangas, ühtlasi 1922. a. peale ajakirja »Romaani« toimetaja. Peale selle toimetanud mitme aasta jooksul Laakmanni »Kasulikku kalendrit« ja Schnakenburgi »Isamaa« ning »Kasulikku kalendrit«. Ajakirjanduses töötades tarvitanud varjunimesid: P. Haljaspõld, Linnuke, R. Põld, Andres Silla, Võrukael, Siim Sinep, Ohaka Ott j. t. Avaldanud ligi 450 raamatut, nende hulgas paarkümmend algupärast, kuna muud tõlked, enamasti ajaviitelist laadi. Kultuur-ajalooliselt tähtsamad teosed: »Mälestused Juhan Liivist« (1920) ja »Minevikku jälgimas« (1923). *F. T.*